

ЗАТВЕРДЖЕНО
протоколом Вищої кваліфікаційної
комісії адвокатури при Кабінеті
Міністрів України
від 13 лютого 2009 р. N V/10-1.5

ПРОГРАМА
складання кваліфікаційних іспитів у регіональних кваліфікаційно-дисциплінарних
комісіях адвокатури

Пояснення до Програми складання кваліфікаційних іспитів

1. Програма складання кваліфікаційних іспитів особами, які виявили намір отримати Свідоцтво про право на заняття адвокатською діяльністю, складається з програми письмового іспиту та програми усного іспиту.
2. Програма письмового іспиту містить три розділи, в кожному з яких передбачено 22 завдання з складання документів правового характеру з питань цивільного, сімейного, житлового, трудового, земельного, господарського, цивільно-процесуального, господарсько-процесуального, адміністративного, адміністративно-процесуального, кримінального, кримінально-процесуального права України.
3. Програма усного іспиту містить п'ятнадцять розділів. У кожному розділі - 22 питання.
4. Регіональні кваліфікаційно-дисциплінарні комісії адвокатури (КДКА) складають білети з письмового та усного іспитів згідно з Програмою, затвердженою Вищою кваліфікаційною комісією адвокатури. Всього має бути складено 22 білети з письмового та 22 білети з усного іспитів.
5. Першим складається письмовий іспит. Кожний білет з письмового іспиту включає три завдання на складання процесуальних документів, відповідно до програми письмового іспиту.
6. Другим складається усний іспит. Кожний білет з усного іспиту включає 15 запитань з усіх розділів Програми.»

ПРОГРАМА
СКЛАДАННЯ ПИСЬМОВОГО КВАЛІФІКАЦІЙНОГО ІСПИТУ
I. Цивільне, сімейне, житлове, трудове, земельне та цивільно-процесуальне
законодавство України

1. Заяви про забезпечення позову та забезпечення доказів у цивільній справі.
2. Заява про перегляд заочного рішення. Заяви про видачу судового наказу та скасування судового наказу
3. Заяви у справах окремого провадження.
4. Позови про визнання правочинів недійсними.
5. Позов про захист особистих немайнових прав.
6. Позови про захист права власності та визнання права власності на майно.
7. Позов про захист права інтелектуальної власності.
8. Позови з спорів щодо забезпечення виконання зобов'язань.
9. Позови про припинення (розірвання) окремих видів зобов'язань та відшкодування нанесених збитків (шкоди).
10. Позови щодо порушення умов договорів лізингу, найму (оренди).
11. Позови щодо порушення умов договорів позики та позички.
12. Позови з спорів за недоговірними зобов'язаннями.
13. Позови про відшкодування майнової та немайнової шкоди.
14. Позови з спорів, що виникають із спадкового права.
15. Позови про визнання шлюбу недійсним, розірвання шлюбу, стягнення аліментів.

16. Позови з спорів, що виникають із особистих немайнових прав та обов'язків подружжя, батьків і дітей, інших членів сім'ї.
17. Позови з спорів, що виникають із майнових прав та обов'язків подружжя й інших членів сім'ї.
18. Позови про захист житлових прав (визнання права користування жилим приміщенням, визнання особи такою, що втратила право користування жилим приміщенням тощо).
19. Позови про захист права власності на земельну ділянку та права користування земельною ділянкою.
20. Позови про захист трудових прав (про поновлення на роботі незаконно звільненого працівника та стягнення середнього заробітку за час вимушеного прогулу, стягнення заборгованості з заробітної плати, відшкодування моральної шкоди у зв'язку з порушенням трудових прав тощо).
21. Апеляційна та касаційна скарги на рішення (ухвалу) у цивільній справі.
22. Заяви про перегляд судового рішення, що набрало законної сили, у зв'язку з нововиявленими або винятковими обставинами. Заяви про відстрочку або розстрочку, зміну чи встановлення способу і порядку виконання судового рішення в цивільній справі.»

II. Господарське, господарсько-процесуальне і адміністративно-процесуальне законодавство

1. Позов про захист суб'єктів господарювання від недобросовісної конкуренції.
2. Позов про відшкодування шкоди і збитків, завданих підприємцем довкіллю та законним інтересам суб'єктів господарювання.
3. Відзив на позов про скасування реєстрації суб'єкта господарської діяльності або визнання суб'єкта господарської діяльності банкрутом.
4. Позов про захист права власності та інших майнових прав суб'єкта господарювання.
5. Позов про відшкодування збитків, завданих суб'єкту господарювання порушенням його майнових прав юридичними особами, а також органами державної влади чи органами місцевого самоврядування.
6. Позов про визнання господарського договору недійсним або про розірвання господарського зобов'язання.
7. Заява про визнання суб'єкта підприємницької діяльності банкрутом.
8. Претензія зі спору, що виник із договору перевезення чи з договору про надання послуг зв'язку, чи із договору, заснованого на державному замовленні.
9. Позови з спорів, пов'язаних з захистом авторського права та суміжних прав або з захистом права на знаки для товарів і послуг, чи з захистом права на винаходи.
10. Позов про відшкодування збитків, завданих суб'єкту господарювання невиконанням або неналежним виконанням господарського договору.
11. Відзив на позовну заяву у господарській справі.
12. Апеляційна і касаційна скарги на рішення господарського суду.
13. Відзив на апеляційну або касаційну скаргу на рішення господарського суду.
14. Заява про перегляд рішення господарського суду за нововиявленими обставинами.
15. Заяви про відстрочку або розстрочку виконання рішення господарського суду, зміну способу та порядку виконання рішення, ухвали, постанови.
16. Адміністративний позов щодо оскарження рішень (нормативно-правових актів чи правових актів індивідуальної дії), дій чи бездіяльності суб'єкта владних повноважень.
17. Адміністративний позов щодо оскарження рішень, дій чи бездіяльності виборчих комісій, комісій з референдуму, членів цих комісій.
18. Адміністративний позов про визнання нечинним акту ненормативного характеру (наприклад, рішення податкового органу про донарахування податку та штрафних санкцій).

19. Заява про забезпечення доказів або заява про забезпечення адміністративного позову.

20. Апеляційна і касаційна скарги на рішення адміністративного суду. Відзив на апеляційну або касаційну скаргу.

21. Заява про перегляд рішення адміністративного суду за нововиявленими обставинами або заява про оскарження за винятковими обставинами судових рішень в адміністративних справах.

22. Заяви про відстрочення або розстрочення виконання, зміну чи встановлення способу і порядку виконання рішення адміністративній справі.

III. Кримінальне і кримінально-процесуальне законодавство. Законодавство про адміністративні правопорушення.

1. Скарга на постанову про порушення кримінальної справи.
2. Скарга на постанову про відмову в порушенні кримінальної справи.
3. Скарга на постанову про закриття кримінальної справи.
4. Заява про відвід слідчому, судді або народному засідателю.
5. Клопотання на досудовому слідстві: про зміну юридичної кваліфікації, про закриття справи тощо. Скарга на дії слідчого про відмову у задоволенні клопотання.
6. Апеляція на постанову судді про обрання запобіжного заходу - тримання під вартою.
7. Клопотання при попередньому розгляді кримінальної справи: про повернення справи на додаткове розслідування та зміну запобіжного заходу.
8. Клопотання під час судового слідства: про призначення експертизи, про допит свідків тощо.
9. Скарга потерпілого про порушення кримінальної справи (ст. 27 КПК України).
10. Апеляція на вирок суду.
11. Доповнення до апеляції на вирок суду.
12. Касаційна скарга на вирок суду.
13. Доповнення до касаційної скарги.
14. Клопотання про перегляд судового рішення (вироку, постанови, ухвали), що набрало законної сили, в порядку виключного провадження: неправильне застосування кримінального закону.
15. Цивільний позов у кримінальній справі.
16. Зауваження на протокол судового засідання.
17. Заперечення на апеляційну або касаційну скаргу в кримінальній справі. Заява про відкликання апеляційної або касаційної скарги.
18. Клопотання про помилування.
19. Клопотання в справі про адміністративне правопорушення: про перекваліфікацію діяння, призначення експертизи тощо.
20. Апеляційна скарга на постанову суду в справі про адміністративне правопорушення.
21. Заперечення на апеляційну скаргу в справі про адміністративне правопорушення.
22. Скарга щодо порушення порядку та строків адміністративного затримання.

ПРОГРАМА

СКЛАДАННЯ УСНОГО КВАЛІФІКАЦІЙНОГО ІСПИТУ

I. Історія адвокатури. Правове становище адвокатури та адвокатська діяльність

1. Походження та історичний шлях світової адвокатури. Адвокатура та судові оратори Стародавньої Греції та Риму. Друковані пам'ятки видатних адвокатів цих країн щодо адвокатської професії та ораторського мистецтва.
2. Історія української адвокатури. Судове представництво в Київській Русі у IX - XIII століттях та характерні риси цього представництва.

3. Формування професійної адвокатури в Україні, виникнення поняття "адвокат". Пам'ятки права XIV - XVI століть. Вимоги щодо осіб, які виявили намір займатися адвокатською діяльністю.
4. Судова реформа 1864 року в Росії. Де і коли в Україні були створені Ради присяжних повірених. Принципи організації та діяльності адвокатури у 1864 - 1917 роках. Повноваження Рад присяжних повірених. Найбільш відомі адвокати цього періоду.
5. Адвокатура України у 1917 - 1922 роках. Організаційні форми адвокатської діяльності у цей період.
6. Адвокатура України у 1922 - 1931 роках. Керівні органи адвокатури та їх повноваження. Судова реформа 1922 року. Нормативні акти, що регулювали організацію та діяльність адвокатури України у цей період. Хто і як міг набути статус адвоката у ці роки.
7. Адвокатура України у період 1931 - 1939 років. Форми діяльності адвокатів, правове та фінансове становище об'єднань адвокатів, оплата праці адвокатів, організація контролю за діяльністю адвокатів та дисциплінарна відповідальність адвокатів.
8. Нормативно-правові акти, які регулювали діяльність адвокатури у період 1939 - 1962 років. Правове становище колегій адвокатів та організація діяльності юридичних консультацій. Оплата праці адвокатів, нормативне регулювання. Дисциплінарна відповідальність адвокатів та порядок оскарження дисциплінарних стягнень.
9. Правове становище адвокатури України у період 1962 - 1980 років. Законодавчі та нормативні акти, що регулювали діяльність адвокатури у цей період. Керівні органи колегій адвокатів та їх повноваження. Прийом та виключення із колегій адвокатів.
10. Адвокатура України у період 1980 - 1990 років. Нормативно-правові акти, що регулювали діяльність адвокатури у цей період. Створення Спілки адвокатів України. Органи адвокатського самоврядування у цей час.
11. Закон України "Про адвокатуру". Його підготовка, прийняття та введення в дію. Набуття статусу адвоката за цим Законом. Права та обов'язки адвоката, оплата праці та дисциплінарна відповідальність.
12. Нормативно-правові акти, що регулюють діяльність адвокатури у сучасний період. Положення про кваліфікаційно-дисциплінарну комісію адвокатури та Вищу кваліфікаційну комісію адвокатури, Правила адвокатської етики, Положення про оплату праці адвокатів за призначенням.
13. Організаційні форми діяльності адвокатів за Законом України "Про адвокатуру". Правове положення та реєстрація адвокатських об'єднань та адвокатів, які займаються адвокатською діяльністю індивідуально.
14. Види адвокатської діяльності. Особливості виконання доручень у кримінальних та цивільних справах: прийняття доручення, встановлення розміру та порядку внесення гонорару, обрання правової позиції по справі та узгодження її з клієнтом, можливості та підстави припинення виконання доручення в справі та дострокове розірвання угоди на надання правової допомоги.
15. Завдання адвокатури згідно з Конституцією України. Коло осіб, які можуть залучатися до надання правової допомоги як захисники в кримінальній справі. Рішення Конституційного Суду України та постанови Пленуму Верховного Суду України з цього питання.
16. Адвокатська таємниця та гарантії адвокатської діяльності згідно з Законом України "Про адвокатуру". Оскарження адвокатом дій певних осіб, що посягають на збереження адвокатської таємниці та порушують гарантії адвокатської діяльності.
17. Кримінальна відповідальність за порушення, пов'язані з обмеженням права на захист, втручанням в діяльність захисника та перешкоджанням здійсненню ним захисту та представництва. Дії адвоката при встановленні зазначених порушень та обмежень діяльності захисника.
18. Адвокат у адвокатському об'єднанні. Його права та обов'язки. Виконання доручень за призначенням. Надання безоплатної правової допомоги громадянам.

19. Адвокат, який займається адвокатською діяльністю індивідуально. Порядок реєстрації такої адвокатської діяльності. Облік та звітність при здійсненні індивідуальної адвокатської діяльності.

20. Оплата праці адвоката та помічника адвоката. Які системи оплати праці можуть встановлюватися при укладанні угоди про надання правової допомоги. Основні та додаткові підстави оплати праці адвоката. Оплата праці адвоката при достроковому припиненні виконання угоди про надання правової допомоги.

21. Дисциплінарна відповідальність адвоката. Правові засади та види дисциплінарних стягнень. Умови та порядок порушення дисциплінарного провадження про притягнення адвоката до дисциплінарної відповідальності. Порядок та строки оскарження дисциплінарних стягнень.

22. Припинення адвокатської діяльності. Відносини адвокатури з Міністерством юстиції та органами місцевого самоврядування. Спілки та асоціації, у які можуть об'єднуватися адвокати.

II. Правила адвокатської етики

1. Основні принципи адвокатської етики.

2. Конфіденційність. Обов'язок адвоката зберігати конфіденційність інформації, одержаної від клієнта чи відносно клієнта, відповідно до Правил адвокатської етики.

3. Компетентність та добросовісність. Обов'язки адвоката щодо дотримання цих принципів.

4. Чесність та порядність. Повага до адвокатської професії. Обмеження рекламування діяльності адвокатів.

5. Відносини адвоката з клієнтами. Форма та зміст угоди з клієнтом про надання правової допомоги.

6. Особи, від яких адвокат може прийняти доручення на надання правової допомоги. Забезпечення реальної згоди клієнта на надання йому допомоги певним адвокатом.

7. Інформування клієнта щодо правової позиції у справі. Відмова адвоката від виконання доручення у зв'язку зі зміною фактичних та правових підстав для досягнення бажаного для клієнта результату.

8. Дотримання принципу законності на стадії прийняття та виконання доручення клієнта. Дотримання поваги до прав інших адвокатів на стадії прийняття доручення клієнта.

9. Етичні засади прийняття доручення на здійснення посередництва між клієнтами. Підстави та наслідки припинення адвокатом виконання доручення, пов'язаного з посередництвом між клієнтами.

10. Засади прийняття доручення клієнта декількома адвокатами. Дотримання права клієнта на вибір адвоката на стадії виконання доручення.

11. Гонорар. Фактори обґрунтованості його розміру. Фактичні видатки адвоката.

12. Гонорарні відносини у випадку дострокового розірвання угоди. Окремі аспекти гонорарних відносин, що виникають при переукладенні угоди про надання правової допомоги іншим адвокатом.

13. Одностороннє розірвання адвокатом чи клієнтом угоди про надання правової допомоги.

14. Етичні аспекти відносин адвоката з клієнтом - юридичною особою згідно з Правилами адвокатської етики.

15. Етичні аспекти здійснення захисту за призначенням. Випадки, коли адвокат може відмовитись від виконання захисту за дорученням.

16. Етичні аспекти надання адвокатом правової допомоги малозабезпеченим громадянам.

17. Відносини адвоката з судом. Дотримання адвокатом принципів незалежності, добросовісності, конфіденційності, чесності та порядності під час здійснення професійної діяльності в суді.

18. Культура поведінки адвоката у відносинах з іншими учасниками судового процесу. Обов'язки адвоката при виконанні доручень на стадії дізнання та досудового слідства.

19. Відносини адвоката при здійсненні професійної діяльності з іншими державними органами та особами.
20. Окремі етичні аспекти відносин між адвокатами при здійсненні професійної діяльності. Дотримання принципу взаємної поваги.
21. Дотримання адвокатом норм адвокатської етики в громадській, науковій та публіцистичній діяльності.
22. Відповідальність за порушення Правил адвокатської етики.

III. Конституційне право

1. Конституція України щодо питань діяльності адвокатури. Механізми реалізації цих конституційних положень.
2. Право громадян на працю. Правова допомога при захисті передбаченого Конституцією права на працю.
3. Конституційні гарантії захисту честі, гідності та ділової репутації особи. Механізм правової допомоги, що може бути надана адвокатом при захисті цих прав.
4. Відшкодування матеріальної та моральної шкоди заподіяної особі органами державної влади та місцевого самоврядування. Здійснення адвокатом представництва громадян у цих справах.
5. Конституційний Суд України і його повноваження. Звернення до Конституційного Суду України та порядок їх розгляду.
6. Судова система згідно з Конституцією України. Основні засади судочинства.
7. Правові засади звернення до Європейського суду з прав людини. Вимоги до форми і змісту заяви до Європейського суду з прав людини. Виконання рішень Європейського суду з прав людини.
8. Право на житло згідно з Конституцією України. Надання адвокатом правової допомоги при захисті житлових прав.
9. Конституційне право на оскарження до суду рішень, дій чи бездіяльності органів державної влади, місцевого самоврядування, посадових та службових осіб.
10. Правовідносини, на які поширюється юрисдикція судів. Умови призначення на посаду та підстави звільнення з посади суддів.
11. Право на освіту та охорону здоров'я. Надання адвокатом правової допомоги при порушенні цих прав.
12. Соціальні права громадян України. Правова допомога адвоката при порушенні соціальних прав громадян.
13. Питання шлюбу, сім'ї, батьківства і материнства згідно з Конституцією України.
14. Громадянство України. Набуття та втрата громадянства. Нормативно-правові акти, що регулюють ці питання.
15. Державний устрій України. Формування парламенту, уряду, органів місцевого самоврядування. Президент України, умови його обрання. Повноваження Президента України.
16. Обов'язки громадян України. Правова допомога адвоката у випадках притягнення громадян до відповідальності за порушення конституційних обов'язків.
17. Конституційні права людини і громадянина. Механізм реалізації цих прав. Захист прав людини і громадянина. Постанова Пленуму Верховного Суду України «Про посилення захисту прав та свобод людини і громадянина».
18. Випадки обмежень конституційних прав і свобод людини і громадянина. Порядок прийняття законів та набрання ними чинності.
19. Акти Кабінету Міністрів України, порядок їх прийняття та набрання ними чинності. Формування Кабінету Міністрів України, його повноваження.
20. Повноваження Прокуратури України відповідно до Конституції України, організація та порядок діяльності.

21. Захист прав і свобод людини судом. Принцип недоторканості у конституційному праві. Право на правову допомогу. Постанова Пленуму Верховного Суду України «Про застосування Конституції України при здійсненні правосуддя».

22. Політичні партії, громадські організації, професійні спілки. Утворення та діяльність політичних партій та громадських організацій, згідно з Конституцією України.

IV. Цивільне право

1. Загальні засади цивільних відносин. Акти цивільного законодавства України. Дія актів цивільного законодавства у часі. Звичай. Аналогія.

2. Підстави виникнення цивільних прав і обов'язків. Здійснення цивільних прав та виконання обов'язків. Право на захист цивільних прав та інтересів.

3. Поняття фізичної особи. Цивільна правоздатність і дієздатність фізичної особи. Опіка і піклування. Органи опіки та піклування. Правочини, які вчиняються з дозволу органу опіки та піклування.

4. Поняття юридичної особи. Види і організаційно-правові форми юридичних осіб. Створення та ліквідація юридичної особи.

5. Види об'єктів цивільних прав. Поняття речі. Поняття цінного паперу. Нематеріальні блага.

6. Поняття та види правочинів. Загальні вимоги, додержання яких є необхідним для чинності правочину. Форма правочину. Нотаріальне посвідчення правочину. .

7. Недійсність правочину. Правові наслідки недійсності правочину. Момент недійсності правочину. Постанова Пленуму Верховного Суду України « Про судову практику в справах про визнання угод недійсними».

8. Поняття і підстави представництва. Види представництва. Правочини, які може вчиняти представник. Довіреність.

9. Поняття строку та терміну. Визначення та обчислення строків. Поняття позовної давності. Загальна та спеціальна позовна давність. Наслідки спливу позовної давності. Вимоги, на які позовна давність не поширюється.

10. Поняття і види особистих немайнових прав. Спростування недостовірної інформації. Право на відшкодування майнової та моральної шкоди. Судовий захист особистих немайнових прав.

11. Право на повагу до гідності та честі, недоторканності, ділової репутації. Відповідальність за порушення цих прав. Постанова Пленуму Верховного Суду України щодо застосування законодавства, що регулює захист цих прав.

12. Поняття права власності. Зміст права власності. Форми права власності в Україні. Підстави набуття права власності. Набувальна давність. Постанова Пленуму Верховного Суду України щодо практики розгляду судами справ за позовами про захист права приватної власності.

13. Підстави припинення права власності. Поняття і види права спільної власності. Здійснення права спільної сумісної і спільної часткової власності. Припинення права на частку у спільному майні.

14. Право власності на землю. Самочинне будівництво. Припинення права власності на землю. Право власності на житло.

15. Захист права власності. Види речових прав на чуже майно. Захист речових прав на чуже майно. Встановлення та зміст сервітуту. Припинення сервітуту.

16. Поняття права інтелектуальної власності. Суб'єкти і об'єкти права інтелектуальної власності. Підстави виникнення права інтелектуальної власності. Захист права інтелектуальної власності.

17. Поняття зобов'язання та підстави його виникнення. Сторони у зобов'язанні. Загальні умови виконання зобов'язання. Підстави припинення зобов'язання.

18. Види забезпечення виконання зобов'язання. Форма правочину щодо забезпечення виконання зобов'язання. Загальні умови забезпечення виконання зобов'язань. Правові наслідки порушення зобов'язань.

19. Поняття та види договору. Свобода договору. Зміст договору. Істотні умови договору. Праві наслідки розірвання або зміни договору.
20. Загальні підстави відповідальності за завдану майнову шкоду. Підстави відповідальності за завдану моральну шкоду. Способи відшкодування майнової шкоди. Відшкодування шкоди, завданої каліцтвом, іншим ушкодженням здоров'я або смертю. Постанова Пленуму Верховного Суду України з цих питань.
21. Поняття спадкування Види спадкування. Склад спадщини. Спадкування за заповітом. Тлумачення заповіту. Виконання заповіту. Недійсність заповіту. Спадковий договір. Постанова Пленуму Верховного Суду України щодо практики розгляду судами справ про спадкування.
22. Спадкування за законом. Черговість спадкування за законом. Прийняття спадщини. Строки для прийняття спадщини. Право на відмову від прийняття спадщини. Охорона спадкового майна. Оформлення права на спадщину.

V. Цивільно-процесуальне право

1. Дія цивільного процесуального закону у часі, просторі та по колу осіб. Межі судового розгляду.
2. Принципи цивільного процесуального права.
3. Підвідомчість та підсудність цивільних справ. Види підвідомчості і підсудності.
4. Докази та засоби доказування. Обов'язковість доказування. Строки подання доказів у цивільному процесі. Оцінка доказів. Робота адвоката щодо забезпечення доказами позовних вимог.
5. Забезпечення позову і забезпечення доказів. Діяльність адвоката з цих питань.
6. Заходи процесуального примусу. Підстави і порядок застосування заходів процесуального примусу. Види заходів процесуального примусу.
7. Судові витрати, їх види. Звільнення від судових витрат. Розподіл судових витрат між сторонами у цивільній справі.
8. Процесуальні строки. Судові виклики і повідомлення.
9. Сторони в цивільному процесі, їх права. Треті особи. Представники сторін і третіх осіб.
10. Пред'явлення позову. Зустрічний позов. Підготовка та подання позову. Надання правової допомоги стороні з цих питань адвокатом.
11. Зміст і форма позовної заяви. Наслідки подання позовної заяви, що не відповідає вимогам закону. Підготовка адвоката до складання позовної заяви.
12. Фіксування судового процесу. Журнал судового засідання. Порядок складання та оформлення протоколів про окремі процесуальні дії. Зауваження щодо технічного запису судового засідання, журналу судового засідання та їх розгляд.
13. Рішення суду. Законність і обґрунтованість судових рішень у цивільних справах. Аналіз адвокатом рішення у цивільній справі. Постанова Пленуму Верховного Суду України «Про судові рішення».
14. Справи окремого провадження. Порядок їх розгляду. Встановлення фактів, що мають юридичне значення. Підготовка і ведення адвокатом таких справ. Пленум Верховного Суду України щодо практики про встановлення фактів, які мають юридичне значення.
15. Наказне провадження. Заява про видачу та скасування судового наказу. Судова практика.
16. Заочний розгляд справи. Заочне рішення. Скасування та оскарження заочного рішення.
17. Право апеляційного оскарження судових рішень і ухвал. Строки оскарження. Форма і зміст апеляційної скарги. Пояснення на апеляційну скаргу. Методика складання апеляційної скарги. Порядок її подання. Постанова Пленуму Верховного Суду України з питань апеляційного оскарження судових рішень.
18. Право касаційного оскарження рішень. Строки оскарження. Форма і зміст касаційної скарги. Методика складання касаційної скарги. Порядок її подання.

19. Подання додаткових документів. Пояснення адвоката в суді апеляційної і касаційної інстанцій, їх відмінність від промови адвоката в суді першої інстанції в цивільній справі.»
20. Перегляд судових рішень у зв'язку з нововиявленими та винятковими обставинами. Надання адвокатом правової допомоги в таких справах. Судова практика.
21. Виконання судових рішень. Надання адвокатом правової допомоги сторонам на цій стадії.
22. Зупинення та закриття провадження у справі. Залишення заяви без розгляду. Надання адвокатом правової допомоги у таких ситуаціях.

VI. Кримінальне право

1. Дія кримінального закону в часі, просторі та по колу осіб.
2. Поняття злочину. Класифікація злочинів. Відмежування злочину від проступку та діянь, що не являють собою суспільної небезпеки.
3. Закінчений та незакінчений злочин. Готування до злочину. Замах на злочин. Добровільна відмова від вчинення злочину.
4. Поняття осудності та неосудності в кримінальному праві. Обмежена осудність. Примусові заходи медичного характеру. Види примусових заходів медичного характеру. Продовження, заміна або припинення застосування заходів. Пленум Верховного Суду України про судову практику застосування примусових заходів медичного характеру.
5. Поняття вина та її форми.
6. Співучасть у злочині. Види співучасників. Відмежування співучасті від переховування або обіцяного неповідомлення про підготовлюваний або вчинюваний злочин. Кримінальна відповідальність співучасників.
7. Повторність, сукупність та рецидив злочинів.
8. Необхідна оборона та крайня необхідність. Перевищення меж необхідної оборони. Уявна оборона. Захист у таких справах.
9. Звільнення від кримінальної відповідальності та від відбуття покарання.
10. Поняття покарання. Види покарань. Основні та додаткові покарання. Призначення покарань за сукупністю злочинів та сукупністю вироків. Правила складання покарань. Зарахування строку попереднього ув'язнення. Обставини, що пом'якшують та обтяжують покарання.
11. Особливості кримінальної відповідальності та покарання неповнолітніх. Пленум Верховного Суду України про судову практику застосування законодавства в справах про злочини неповнолітніх
12. Умисне вбивство. Погроза вбивством. Замах на вбивство. Пленум Верховного Суду України про судову практику в справах про злочини проти життя та здоров'я особи.
13. Злочини проти статевої свободи та статевої недоторканності особи. Пленум Верховного Суду України про судову практику у справах про статеві злочини.
14. Злочини проти власності, їх кваліфікуючі ознаки та розмежування між ними. Пленум Верховного Суду України про судову практику у справах про злочини проти власності.
15. Контрабанда. Фіктивне підприємництво. Легалізація (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом. Шахрайство з фінансовими ресурсами. Пленум Верховного Суду України про судову практику у справах про ці злочини.
16. Бандитизм та його відмінність від злочинів проти власності, скоєних організованою злочинною групою. Постанова Пленуму Верховний Суд України «Про судову практику в справах про бандитизм».
17. Порушення правил безпеки дорожнього руху або експлуатації транспорту особами, які керують транспортними засобами. Незаконне заволодіння транспортним засобом.
18. Хуліганство та його відмінність від злочинів проти здоров'я людини. Пленум Верховного Суду України про судову практику в справах про хуліганство.
19. Відповідальність за злочини, пов'язані з використанням транспортних засобів. Методика роботи адвоката у таких справах.

20. Поняття службової особи. Зловживання владою або службовим становищем і його відмінність від перевищення влади або службових повноважень. Службова діяльність. Пленум Верховного Суду України про судову практику у справах про перевищення влади або службових повноважень.

21. Одержання та давання хабара. Провокація хабара та його відмінність від вимагання хабара. Особливості захисту в таких справах. Пленум Верховного Суду України про судову практику у справах про хабарництво.

21. Злочини проти правосуддя. Порушення права на захист. Розголошення даних судового слідства або дізнання. Втручання в діяльність захисника чи представника особи.

22. Військові злочини. Особливості здійснення захисту в таких справах.

VII. Кримінально-процесуальне право

1. Обставини, що виключають провадження в кримінальній справі.

2. Зміна обстановки, дійове каяття, примирення обвинуваченого з потерпілим та порядок звільнення від кримінальної відповідальності при зазначених обставинах.

3. Принципи кримінального процесуального права.

4. Участь захисника на досудовому слідстві, його права та обов'язки. Випадки обов'язкової участі захисника на досудовому слідстві. Відмова від захисника і його заміна. Обставини, що виключають участь захисника у справі. Порядок запрошення та призначення захисника.

5. Участь захисника у слідчих діях. Суть, методика, значення та тактика дій захисника на даній стадії процесу.

6. Клопотання адвоката на досудовому слідстві. Оскарження постанов слідчого про відмову у задоволенні клопотання.

7. Докази у кримінальній справі. Права адвоката по збиранню та поданню відомостей про факти, які можуть бути використані як докази у справі, і дії по збиранню таких відомостей.

8. Експертний висновок як доказ в кримінальній справі. Додаткова та повторна експертизи. Робота адвоката з експертним висновком. Пленум Верховного Суду України про судову експертизу в кримінальних справах.

9. Дізнання у кримінальному процесі. Захисник і захист на цій стадії процесу.

10. Запобіжні заходи. Загальні положення щодо порядку застосування, скасування і зміни запобіжного заходу. Порядок обрання запобіжного заходу у вигляді взяття під варту та продовження строків тримання під вартою. Строки та підстави для подання апеляції на постанову судді про обрання запобіжного заходу чи продовження строків тримання під вартою.

11. Оскарження постанов про порушення кримінальної справи, про відмову в порушенні кримінальної справи чи закриття кримінальної справи. Суб'єкти такого оскарження, порядок і підстави оскарження. Судова практика.

12. Робота захисника при виконанні вимог ст. 218-221 КПК України. Правовий режим, методика ознайомлення з матеріалами кримінальної справи. Подання клопотань.

13. Підготовка адвоката до захисту у суді. Адвокатське дос'є. Надання клопотань та зав до суду.

14. Участь захисника у судовому процесі. Його права та обов'язки. Допит як засіб доказування. Ведення адвокатом допиту в суді підсудного, потерпілих, свідків, експертів, спеціалістів.

15. Адвокат - представник потерпілого, цивільного позивача і відповідача у кримінальній справі. Цивільний позов у кримінальній справі. Пленум Верховного Суду України про практику застосування законодавства, яким передбачені права потерпілих у кримінальному судочинстві.

16. Особливості захисту неповнолітніх у кримінальному процесі. Пленум Верховного Суду України про судову практику застосування примусових заходів виховного характеру.

17. Застосування заходів медичного характеру. Участь захисника у таких справах.

18. Судові дебати. Захисна промова адвоката. Підготовка та методика її проголошення.
19. Протокол судового засідання. Термін виготовлення протоколу та порядок подання на нього зауважень і їх розгляд.
20. Право на апеляційне оскарження. Судові рішення, що підлягають оскарженню. Строки подання апеляції. Подання доповнень, змін до апеляції та відкликання апеляції. Методика складання адвокатом апеляцій на вирок. Здійснення захисту у суді апеляційної інстанції.
21. Право касаційного оскарження. Підстави касаційного оскарження судових рішень, порядок і строки подання касаційної скарги. Методика складання касаційної скарги. Доповнення, зміна і відкликання касаційної скарги. Подання заперечень на касаційну скаргу. Захист у касаційній інстанції.
22. Перегляд судових рішень в порядку виключного провадження. підстави та строки такого перегляду. Клопотання про перегляд судових рішень в порядку виключного провадження. Помилування.

VIII. Господарське та господарсько-процесуальне право

1. Поняття, зміст та загальні принципи господарської діяльності. Обмеження в здійсненні господарської діяльності. Ліцензування, патентування та квотування господарської діяльності.
2. Конкуренція у сфері господарювання. Природні монополії. Відповідальність за недобросовісну конкуренцію.
3. Суб'єкти господарювання. Утворення та державна реєстрація суб'єкта господарювання. Установчі документи. Загальний порядок ліквідації.
4. Види та організаційно-правові форми підприємств. Майно підприємств. Об'єднання підприємств. Державні та комунальні підприємства.
5. Поняття і види господарських товариств. Порядок їх створення та державної реєстрації. Установчі документи. Припинення діяльності господарських товариств. Надання адвокатом правової допомоги з цих питань.
6. Поняття підприємства колективної власності. Господарська діяльність кооперативів. Загальні умови створення виробничого кооперативу та припинення його діяльності. Членство у виробничому кооперативі.
7. Приватні підприємства. Поняття орендного, іноземного та підприємства з іноземними інвестиціями.
8. Поняття об'єднання підприємств. Види і організаційно-правові форми об'єднань підприємств. Промислово-фінансові групи. Холдингові компанії.
9. Громадянин як суб'єкт господарювання. Особливості статусу благодійних та інших неприбуткових організацій у сфері господарювання.
10. Правовий режим майна суб'єктів господарювання. Джерела його формування. Підстави виникнення майнових прав та обов'язків суб'єктів господарювання. Гарантії та захист їх майнових прав.
11. Використання природних ресурсів у сфері господарювання. Особливості правового режиму використання природних ресурсів.
12. Використання у господарській діяльності прав інтелектуальної власності. Комерційна таємниця.
13. Цінні папери, їх види, умови і порядок випуску. Державне регулювання ринку цінних паперів. Корпоративні права, їх зміст. Здійснення корпоративних прав держави. Реєстр корпоративних прав держави. Судова практика.»
14. Господарські зобов'язання, їх види, підстави виникнення. Виконання та припинення господарських зобов'язань. Надання адвокатом правової допомоги суб'єктам господарювання.
15. Істотні умови господарського договору. Загальний порядок укладання господарських договорів. Галузі та види господарської діяльності. Загальні засади відповідальності учасників господарських відносин. Спеціальний режим господарювання.

16. Зовнішньоекономічна діяльність та її правове регулювання. Суб'єкти і види зовнішньоекономічної діяльності. Іноземні інвестори і види іноземних інвестицій. Правова допомога адвоката у цих сферах.
17. Система господарських судів України, їх компетенція і підвідомчість. Міжнародний комерційний арбітраж. Робота адвокатів у таких судах.
18. Досудове врегулювання господарських спорів: суть, значення, порядок, строки, наслідки. Робота адвоката в таких справах. Судові витрати.
19. Право на звернення до господарського суду. Форма та зміст позовної заяви. Сторони і треті особи в господарському процесі, їх права та обов'язки.
20. Докази у господарському процесі. Подання доказів. Робота адвоката на цій стадії.
21. Розгляд господарських спорів у першій інстанції. Робота адвоката під час судового розгляду господарських спорів. Виконання в Україні рішень іноземних господарських судів. Виконання на території іноземних держав рішень господарських судів України.»
22. Оскарження рішень та ухвал господарських судів. Строки, порядок, наслідки. Перегляд рішень господарських судів за нововиявленими обставинами. Виконання рішень господарського суду. Робота адвоката на цих стадіях господарського процесу.

ІХ. Законодавство про працю

1. Конституційне право на працю. Основні трудові права працівника.
2. Співвідношення міжнародних угод про працю і законодавства України.
3. Колективний договір: сторони, зміст, строк дії та порядок укладення. Спори, які виникають при його укладенні та виконанні. Правова допомога, яку може надати адвокат при розв'язанні таких спорів.»
4. Трудовий договір: строки та порядок його укладення. Трудовий контракт. Трудові спори, що впливають з трудових договорів. Надання адвокатом правової допомоги в таких справах.
5. Підстави і порядок розірвання трудової угоди. Трудові спори з цих питань. Правова допомога адвоката в таких справах.
6. Порядок звільнення працівників. Пільги та компенсації звільненим працівникам. Правова допомога в таких справах.
7. Робочий час та час на відпочинок. Види робочого часу, облік робочого часу. Компенсація за роботу у вихідні та святкові дні. Правова допомога адвоката у випадках виникнення спорів з цих питань.
8. Право на відпустку. Види і тривалість відпусток. Участь адвоката у справах, що виникають при порушеннях прав, пов'язаних з відпусткою.
9. Оплата праці, її правове регулювання. Строки виплати заробітної плати. Відповідальність за затримку розрахунку при звільненні. Правова допомога адвоката при вирішенні спорів з цих питань.
10. Підстави і вимоги матеріальної відповідальності робітників за шкоду, що заподіяна підприємству, установі, організації діями робітника. Надання адвокатом правової допомоги в таких справах.
11. Трудова дисципліна. Стягнення, які застосовуються до працівників, порядок їх застосування і зняття. Правова допомога адвоката в таких справах.
12. Правове регулювання праці жінок і молоді. Гарантії при прийомі на роботу і звільнення цієї категорії працівників. Надання адвокатом правової допомоги при порушенні прав цих працівників.
13. Індивідуальні трудові спори. Позасудовий порядок і строки розгляду трудових спорів. Правова допомога адвоката у вирішенні цих спорів.
14. Розгляд трудових спорів у судах. Строки звернення до суду. Зміст і форма позовної заяви. Здійснення адвокатом представництва у суді.
15. Охорона праці та її правове регулювання. Відповідальність власника за шкоду, заподіяну з його вини працівникові. Правова допомога адвоката в цих справах.

16. Обов'язкове державне страхування від нещасного випадку на виробництві і професійного захворювання, що спричинило втрату працездатності. Правова допомога адвоката при розв'язанні таких спорів.
17. Застосування праці неповнолітніх. Трудові спори з участю неповнолітніх. Правова допомога адвоката у випадках порушення трудових прав неповнолітніх.
18. Гарантії і компенсації у трудових правовідносинах. Спори, що можуть виникати з цих питань. Правова допомога адвоката при розв'язанні таких спорів.
19. Відрядження і його правове регулювання. Компенсація витрат працівників по відрядженню. Документи, що надаються працівником на підтвердження витрат по відрядженню.
20. Професійні спілки, їх участь по захисту прав працівників при виникненні спорів у правовідносинах між власником підприємства, установи, організації і працівником. Межі втручання по розв'язанню трудових спорів.
21. Пільги ветеранам війни і праці, інвалідам. Правове регулювання надання пільг і переваг для категорій робітників. Розв'язання спорів по наданню пільг та участь адвоката у таких спорах.
22. Нагляд за дотриманням законодавства про працю. Органи, що здійснюють такий нагляд, їх компетенція. Пленум Верховного Суду України про практику розгляду судами трудових спорів.

Х. Житлове право

1. Конституційне право на житло та допомога адвоката при вирішенні спорів, пов'язаних з питаннями житла.
2. Жилі приміщення та житлові фонди. Органи управління житловим фондом. Форма участі громадян в управлінні житловим фондом.
3. Реалізація права громадян України на житло. Порядок реалізації цього права. Правова допомога адвоката у таких справах.
4. Підстави для визнання громадян такими, що потребують поліпшення житлових умов. Порядок обліку та надання жилих приміщень у будинках державної, комунальної і колективної власності. Правова допомога адвоката.
5. Ордер на жиле приміщення і його правове значення. Підстави та порядок визнання ордера недійсним. Правові наслідки визнання ордера недійсним. Ведення таких справ адвокатом.
6. Договір наймання та оренди жилого приміщення, предмет договору, форма та порядок його укладання. Використовування жилих приміщень у будинках державної, комунальної та колективної власності. Ведення адвокатом справ цієї категорії.
7. Норма жилої площі при наданні громадянину жилого приміщення. Право на додаткову жилу площу окремих категорій громадян.
8. Плата за користування жилим приміщенням і комунальними послугами. Житлові субсидії. Правова допомога адвоката в цих питаннях.
9. Зміна договору наймання жилого приміщення в будинках державної, комунальної та колективної власності. Ведення таких справ адвокатом.
10. Підстави розірвання договору наймання жилого приміщення. Правова допомога адвоката при вирішенні такого роду спорів.
11. Порядок і підстави виселення із жилих приміщень. Спори, що виникають в цих випадках. Надання адвокатом правової допомоги при розгляді таких спорів у суді.
12. Виселення з наданням іншого жилого приміщення, виселення без надання іншого жилого приміщення, виселення у випадку визнання ордера недійсним. Правова допомога адвоката у таких справах.
13. Обмін жилих приміщень. Примусовий обмін жилих приміщень. Надання адвокатом допомоги по таких справах.
14. Бронювання жилого приміщення. Підстави та порядок оформлення бронювання. Ведення таких справ адвокатом.

15. Визнання особи такою, що втратила право використання жилим приміщенням. Надання правової допомоги в справах цієї категорії.
16. Приватизація державного житлового фонду. Поняття приватизації. Об'єкти приватизації. Порядок надання квартир (будинків) у власність громадянам. Правова допомога адвоката з цих питань.
17. Користування службовими жилими приміщеннями. Поняття службового жилого приміщення. Порядок надання службових жилих приміщень та оплата за їх використання. Порядок припинення користування службовим жилим приміщенням. Ведення таких справ адвокатом.
18. Використання жилих приміщень у гуртожитках. Порядок надання в користування приміщень у гуртожитках. Оплата за проживання у гуртожитку. Надання адвокатом правової допомоги з цих питань.
19. Правове положення житлово-будівельних кооперативів. Право громадян на вступ до ЖБК і отримання в ньому жилого приміщення. Права та обов'язки члена ЖБК та членів його сім'ї. Виселення із будинків ЖБК. Правова допомога в таких справах.
20. Використання жилих приміщень у квартирах (будинках) приватного житлового фонду. Виселення членів сім'ї власника квартири (будинку). Правова допомога адвоката в цих справах.
21. Про практику застосування судами законодавства, що регулює право приватної власності громадянина на жиле приміщення. Правова допомога адвоката в таких справах.
22. Відповідальність за порушення житлового законодавства. Правова допомога адвоката в цих справах. Пленум Верховного Суду України про судову практику щодо застосування Житлового Кодексу України.

XI. Сімейне право

1. Завдання Сімейного кодексу України.
2. Загальні принципи регулювання сімейних відносин.
3. Здійснення сімейних прав і виконання сімейних обов'язків. Захист сімейних прав та інтересів. Ведення адвокатом справ, що впливають із сімейних відносин.
4. Шлюб, його укладення і розірвання. Права та обов'язки подружжя. Ведення справ, пов'язаних з розірванням шлюбу.
5. Визнання шлюбу недійсним: підстави, порядок та правові наслідки. Спори, пов'язані з цими питаннями, юридична допомога адвоката.
6. Особисті немайнові права і обов'язки подружжя. Пленум Верховного Суду України про практику застосування законодавства при розгляді справ про право на шлюб, розірвання шлюбу, визнання його недійсним та поділ спільного майна подружжя.
7. Право особистої власності подружжя. Спільна сумісна власність подружжя. Ведення адвокатом справ щодо поділу спільного майна подружжя.
8. Права та обов'язки подружжя по утриманню один одного. Ведення адвокатом справ про стягнення аліментів на утримання одного із подружжя.
9. Шлюбний договір: його зміст, порядок укладення, правове значення, внесення змін в умови договору, розірвання. Визнання шлюбного договору недійсним. Використання адвокатом шлюбного договору при розірванні шлюбу.
10. Права та обов'язки матері, батька і дитини. Виявлення походження дитини.
11. Ведення адвокатом справ, пов'язаних зі спорами про визнання батьківства чи про оспорування батьківства.
12. Особисті немайнові права та обов'язки батьків і дітей. Підстави позбавлення батьківських прав. Ведення адвокатом таких справ у суді.
13. Майнові права батьків та дітей. Роздільне майно батьків та дітей. Право спільної сумісної власності батьків та дітей.
14. Аліментні обов'язки батьків стосовно дітей. Порядок стягнення аліментів, їх розмір. Участь батьків у додаткових витратах на дитину. Ведення адвокатом справ, які виникають із спорів про стягнення аліментів на неповнолітніх та повнолітніх непрацездатних дітей.

15. Усиновлення: поняття, порядок оформлення усиновлення. Особи, які можуть бути усиновлювачами, правові наслідки усиновлення. Усиновлення дітей, що є громадянами України, іноземними громадянами. Участь адвоката у справах такої категорії.
16. Недійсність усиновлення. Відміна усиновлення. Правові наслідки.
17. Опіка та піклування над дітьми. Діти, над якими встановлюється опіка та піклування. Порядок оформлення опіки та піклування. Правова допомога в таких справах.
18. Патронат над дітьми.
19. Особисті немайнові права та обов'язки інших членів сім'ї та родичів. Допомога адвокатів у вирішенні спорів про участь діда, бабки, прабабки та прадіда, братів та сестер, мачухи, вітчима у вихованні дитини.
20. Обов'язки по утриманню інших членів сім'ї та родичів. Розмір аліментів, що стягується з інших членів сім'ї та родичів, строки їх стягнення. Правова допомога в таких справах.
21. Застосування законів іноземних держав та міжнародних договорів в Україні.
22. Застосування Сімейного кодексу України до іноземців та осіб без громадянства.

ХІІ. Законодавство про адміністративні правопорушення та адміністративне судочинство

1. Адміністративне правопорушення і адміністративна відповідальність. Відмежування адміністративного правопорушення від злочину. Правова допомога в адміністративних справах.
2. Адміністративне стягнення, його види. Накладення адміністративного стягнення. Строки накладення адміністративного стягнення.
3. Адміністративна юрисдикція. Підвідомчість справ про адміністративні правопорушення. Органи (посадові особи), уповноважені розглядати справи про адміністративні правопорушення.
4. Поняття провадження у справах про адміністративне правопорушення та його стадії.
5. Протокол про адміністративне правопорушення. Робота адвоката з протоколом про адміністративне правопорушення при наданні правової допомоги.
6. Адміністративне затримання. Органи, які правомочні його здійснювати. Строки затримання. Відмежування від адміністративного арешту та затримання і арешту за кримінально-процесуальним законодавством. Застосування примусу та вогнепальної зброї при затриманнях. Закон України "Про міліцію». Ведення адвокатом справ, пов'язаних з адміністративним затриманням.
7. Особистий огляд, огляд речей і вилучення речей та документів уповноваженими органами.
8. Розгляд справ про адміністративне правопорушення. Особи, які беруть участь у провадженні в справах про адміністративне правопорушення. Участь адвоката у таких справах.
9. Постанова в справі про адміністративне правопорушення, її оскарження опротестування, роль у цьому адвоката. Судова практика.
10. Виконання постанов про накладення адміністративних стягнень. Робота адвоката на цій стадії.
11. Адміністративні правопорушення в галузі охорони праці і здоров'я населення. Ведення адвокатом таких справ.
12. Адміністративні правопорушення, що посягають на власність. Ознаки відмежування їх від злочинів проти власності. Ведення адвокатом таких справ.
13. Адміністративні правопорушення в галузі стандартизації, якості продукції, метрології та сертифікації. Ведення адвокатом таких справ.
14. Адміністративні правопорушення, що посягають на громадський порядок і громадську безпеку. Ведення адвокатом таких справ.
15. Адміністративні правопорушення, що посягають на встановлений порядок управління. Ведення адвокатом таких справ.

16. Завдання адміністративного судочинства. Принципи адміністративного судочинства. Правова допомога при вирішенні справ в адміністративному суді.
17. Система адміністративних судів України, їх компетенція щодо вирішення адміністративних справ. Підсудність адміністративних справ. Відводи. Судові виклики і повідомлення.
18. Право на звернення до адміністративного суду. Форма та зміст позовної заяви. Сторони і треті особи в адміністративному процесі, їх права та обов'язки. Судові витрати. Фіксування адміністративного процесу.
19. Учасники адміністративного процесу, їх права і обов'язки. Адміністративна процесуальна правосуб'єктність. Процесуальне представництво.
20. Докази в адміністративному процесі. Подання доказів. Обов'язок доказування. Підготовче провадження. Робота адвоката на цій стадії.
21. Судовий розгляд адміністративної справи. Судові рішення, порядок і строки їх оскарження. Перегляд рішень за нововиявленими та винятковими обставинами. Виконання судових рішень в адміністративних справах. Робота адвоката на цих стадіях адміністративного процесу. Судова практика.
22. Особливості провадження в окремих категоріях адміністративних справ: у справах щодо оскарження нормативно-правових актів; у справах з приводу рішень, дій або бездіяльності державної виконавчої служби; у справах щодо уточнення списку виборців та оскарження рішень, дій або бездіяльності виборчих комісій, комісій з референдуму, членів цих комісій; у справах щодо скасування реєстрації кандидата на пост Президента України; у справах щодо обмеження реалізації права на мирні зібрання.

ХІІІ. Бюджетне, податкове та митне законодавство

1. Бюджетна система України, бюджетний устрій, бюджетний процес і його учасники. Бюджетні призначення.
2. Класифікація доходів бюджету. Правове регулювання доходів бюджетів усіх рівнів. Класифікація видатків бюджету.
3. Система оподаткування України. Закон України "Про систему оподаткування", його зміст та значення.
4. Правове становище державної податкової адміністрації (інспекції). Закон України "Про державну податкову службу України".
5. Оподаткування прибутку підприємств. Правова допомога підприємствам при веденні справ з оподаткування прибутку підприємств.
6. Податок на додану вартість, акцизний збір та інші непрямі податки. Правова допомога суб'єктам оподаткування при веденні таких справ.
7. Податок з доходів фізичних осіб. Неоподаткований мінімум доходів громадян. Надання правової допомоги громадянам - платникам податків.
8. Податок з транспортних засобів. Правова допомога при виникненні спору.»
9. Правове регулювання місцевих податків та зборів. Правова допомога в цих питаннях.
10. Державне мито. Нормативно-правові акти, які регулюють стягнення державного мита.
11. Обов'язкові платежі в бюджет від адвокатської діяльності. Нормативна база цих платежів. Вдосконалення законодавства щодо обов'язкових платежів в бюджет від адвокатської діяльності.
12. Відповідальність за порушення податкового законодавства. Ведення адвокатом таких справ.
13. Оскарження рішень державних органів, які уповноважені застосовувати заходи відповідальності за порушення податкового законодавства. Надання адвокатом юридичної допомоги в таких категоріях справ.
14. Законодавство про митну справу. Правове становище митних органів. Митний кодекс України. Ведення адвокатом справ про контрабанду.

15. Порядок переміщення цінностей через митний кордон та їх митне оформлення. Оскарження постанов про порушення митних правил. Правова допомога адвоката у таких справах.
16. Поняття захисника, згідно з нормами Митного кодексу. Мета і порядок адміністративного затримання у випадках порушення митних правил. Правова допомога адвоката у таких випадках.
17. Відповідальність за порушення митного законодавства Види стягнень за порушення митних правил. Ведення адвокатом таких справ.
18. Правове регулювання бухгалтерського обліку в Україні.
19. Правове регулювання аудиторської діяльності. Випадки обов'язкового проведення аудиторських перевірок. Використання аудиту в адвокатській діяльності.
20. Законодавство про валютне регулювання і валютний контроль. Відповідальність за його порушення. Ведення адвокатом таких справ.
21. Правове регулювання грошового обігу в Україні. Право грошової емісії. Правове становище Національного банку України.
22. Правове становище органів державного казначейства і їх функції.

XIV. Законодавство про довкілля (земельне, водне, про надра тощо)

1. Суб'єкти права власності на землю, їх права, обов'язки. Захист права власності на землю.
2. Право і види власності на землю. Спільна і сумісна власність на землю. Порядок і умови отримання землі у приватну власність.
3. Позбавлення права власності на землю і на право користування землею. Порядок розгляду спорів і правова допомога в таких справах.
4. Органи, які розглядають земельні спори. Строки і порядок їх вирішення. Правова допомога адвоката при розгляді справ цієї категорії. Пленум Верховного Суду України про практику застосування судами земельного законодавства при розгляді цивільних справ
5. Плата за землю. Земельний податок. Застава земельних ділянок і земельні торги. Спори з цих питань, порядок вирішення, правова допомога.
6. Приватизація землі. Спори з цих питань і порядок їх вирішення. Правова допомога в таких справах.
7. Підстави припинення прав на землю та вилучення земельних ділянок. Розгляд спорів з цих питань та правова допомога адвоката.
8. Відшкодування збитків у зв'язку з викупом та примусовим відчуженням земельних ділянок: порядок, розміри, умови, спори з приводу відшкодування збитків. Правова допомога адвоката у цих справах.
9. Відповідальність за порушення ветеринарно-санітарних норм. Види цієї відповідальності. Органи, уповноважені розглядати справи про право порушення у галузі ветеринарної медицини, порядок розгляду. Юридична допомога адвоката.
10. Правове регулювання використання ядерної енергії і відповідальність за порушення у цій галузі. Юридична допомога адвоката.
11. Правове регулювання захисту людини від впливу іонізуючого випромінювання, відшкодування завданої шкоди. Порядок надання юридичної допомоги адвокатом.
12. Правове регулювання використання лісових ресурсів і користування земельними ділянками лісового фонду.
13. Вирішення спорів у галузі охорони, захисту, використання та відтворення лісів. Правова допомога адвоката у таких категоріях справ.
14. Відповідальність фізичних і юридичних осіб за шкоду, заподіяну лісовому господарству, її компенсація та відшкодування. Юридична допомога в цих справах.
15. Водокористування: суб'єкти, види і порядок. Відповідальність за порушення водного законодавства. Юридична допомога у таких справах.

16. Вирішення спорів з питань використання і охорони вод та відтворення водних ресурсів. Правова допомога адвоката у цьому.
17. Відповідальність за порушення водного законодавства. Юридична допомога у цій категорії справ.
18. Правовий статус територій, що постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи. Юридичний захист громадян, що проживають на цій території, їхні пільги, гарантії.
19. Правовий статус громадян, що постраждали внаслідок аварії на Чорнобильській АЕС. Юридична допомога цій категорії громадян.
20. Правове регулювання використання надр в Україні. Надання надр у користування, права і обов'язки користувачів надр. Плата за користування надрами.
21. Вирішення спорів з питань користування надрами. Юридична допомога у таких справах. Відповідальність за порушення законодавства про надра.
22. Правове регулювання використання водойм в Україні. Спори з цих питань. юридична допомога .

XV. Європейська конвенція про захист прав людини і основоположних свобод

1. Захист прав людини та приведення української системи цього захисту за формою і змістом до європейського рівня.
2. Правова система України та європейська правова традиція.
3. Право на життя та обов'язок позитивних дій держави. Заборона смертної кари, питання екстрадиції та видачі правопорушників.
4. Заборона катувань, нелюдського та такого, що принижує гідність, поводження або покарання.
5. Заборона рабства та примусової праці.
6. Право на свободу та особисту недоторканість. Свобода пересування.
7. Право на справедливий судовий розгляд.
8. Заборона зворотної дії кримінального права.
9. Право на повагу до приватного життя.
10. Свобода думки, совісті і віросповідання.
11. Свобода вираження.
12. Свобода мирних зібрань та об'єднань.
13. Право на ефективний засіб захисту прав та свобод, гарантованих Конституцією.
14. Заборона дискримінації.
15. Право власності у Європейській конвенції про захист прав і основоположних свобод.
16. Принцип NON BIS IN IDEM (заборони притягнення до відповідальності або покарання двічі за одне й те ж саме діяння).
17. Право на оскарження в кримінальних справах. Відшкодування за судову помилку.
18. Право на освіту. Право на вільні вибори.
19. Процедура розгляду справ у Європейському суді з прав людини.
20. Критерії прийнятності заяви до розгляду Європейським судом з прав людини.
21. Характеристика виняткових випадків, коли непотрібне вичерпання національних засобів захисту.
22. Виконання рішень Європейського суду з прав людини.